

T.C.
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı :30824082-610 - 7649814
Konu :Yazılı Soru Önergeleri

12 Ekim 2023

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekillerimiz tarafından şahsıma yöneltilen ve ilişik listede; TBMM Esas numaraları ve konuları belirtilen yazılı soru önergeleri incelenmiş olup, söz konusu önergelerde yer alan hususlara ilişkin cevaplarımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Mehmet ÖZHASEKİ
Bakan

EK:
-Dosya (1 Takım)

7/1161
6211

ZONGULDAK MİLLETVEKİLİ
SAYIN EYLEM ERTUĞ ERTUĞRUL'UN
TBMM 7/1161 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE
İLİŞKİN SORULAR VE CEVAPLARI

SORULAR

1-Zonguldak ilinde Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları'ndan (Erdemir) çıkan cürufların insan sağlığına ve doğal hayata telafisi imkansız zararlar verdiği bilinmektedir. Cürufların neden olduğu sorunlar ve neden olduğu sorunlara kalıcı çözümler için Bakanlığınızın bir çalışması var mıdır? Bu sorunların tespiti ve çözüm için ilgili kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapılmakta mıdır? Bakanlığınız Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları'ndan çıkan cürufları işleyen şirkete ne sıklıkla denetimler yapmaktadır? Denetimlerin sonucu kamuoyu ile paylaşılacak mıdır?

2-İlçe halkının imece usulü topladığı 25 bin lirayla yaptırdığı TÜBİTAK cüruf raporunda ortaya çıkan en önemli ayrıntı balıklar üzerinde yapılan 'Zehirli Seyretme Faktörü' (ZSF) deneyidir. Bu deneyde cürufun suyla birleştiğinde balıklar üzerinde ölümcül etkisi olduğu ortaya çıkmıştır. Bölge halkının ve sivil toplum kuruluşlarının bu konudaki talepleri dikkate alınıp incelenecek midir?

3-Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları'ndan çıkan cürufları işleyen şirket ilçe halkı ve çevrecilerden yükselen tepkiler üzerine Bakanlığınızdan 'Çevre ve Etki Değerlendirmeye (ÇED) gerek yoktur' kararı almıştır. Bu karar hangi gerekçeyle, kimler tarafından karar verilmiştir?

4-Türkiye'nin en önemli bilimsel kurumlarından olan TÜBİTAK yaptığı incelemeler ve canlılar üzerinde atıkların neden olduğu sağlık sorunlarının tespiti için balıklar üzerinde yaptığı deneyler sonucunda atıkların tehlikeli atık olduğunu belirtmiştir. TÜBİTAK raporu bakanlığınız tarafından incelenmiş midir? Cüruf ve küllerin tehlikeli atık sınıfına alınması için çalışmalarınız olacak mıdır?

5-Türkiye'de demir-çelik endüstrisinde, kaç adet tesis faaliyet göstermektedir? Bu faaliyetler sonucu oluşan cüruf miktarı yıllık yaklaşık olarak yıllık tondur? Söz konusu atıkların yüzde kaçını tesislerde bekletilmekte, yüzde kaçını düzenli depolanmakta ve yüzde kaçını geri kazanılmaktadır? Bu alanda faaliyet gösteren tesislerin çevre izin belgeleri ve geri dönüşüm tesis lisansları var mıdır?

6-TÜBİTAK Raporunda "Bu cürufların tehlikeli atık olduğu, sulu ortamlara karışmasının engellenmesi ve özel mühendislik gerektiren düzenli depolama (çevreden ve her biri ayrı olarak izole edilmiş ve örtülmüş hücresel depolama ve benzeri) yapılarak bertaraf edilebileceği" belirtilmiştir. İlgili raporda, atık kodu hakkında ve atık işleme yönetimine ilişkin verilen bilgiler tavsiye niteliğinde olup nihai kararın Bakanlığınıza ait olduğu belirtilmiştir. Bu hususta bir kararınız mevcut mudur?

CEVAP

2872 sayılı Çevre Kanunu ve bu kanuna istinaden çıkarılan mevzuatlar kapsamında Bakanlığımız merkez teşkilatı ve İl Müdürlüklerimizde görevli denetim personelleri tarafından ani, birleşik ve şikâyet üzerine denetimler yapılmaktadır. Çevre Kanunu'na aykırı faaliyet gösteren ve kirliliğe sebebiyet veren işletmelere 2872 sayılı Çevre Kanunu ilgili maddelerince idari yaptırım uygulanmakta ayrıca çevre kirliliğine sebebiyet verenler hakkında Cumhuriyet Savcılıklarına suç duyurusunda bulunmaktadır.

Gerçekleştirilen denetimler sonucunda 2872 sayılı Çevre Kanunu ve bu Kanuna istinaden çıkarılan yönetmeliklerin hükümlerine aykırı şekilde faaliyette bulunulmasının tespit edilmesi durumunda söz konusu işletmeye Bakanlığımız (Zonguldak Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü) tarafından idari yaptırım kararları uygulanmaktadır. Ereğli Demir Çelik Fabrikaları T.A.Ş.'ne yapılan denetimler sonucunda 2017 yılından itibaren 2872 Sayılı Çevre Kanunu kapsamında çeşitli ihlallerden dolayı 10 defa idari yaptırım kararı uygulanmıştır.

Ereğli Demir Çelik Fabrikaları T.A.Ş. tarafından faaliyeti sürdürülen işletmenin bünyesinde yer alan yüksek fırın ve çelikhane tesislerindeki prosesler sonucu yüksek fırın cürufu ve çelikhane cürufu oluşmaktadır.

Bahsi geçen işletmede oluşan çelikhane cürufu yol yapımı ve benzeri çalışmalarda agrega malzeme olarak kullanım imkanına sahip olmasından dolayı ve yüksek fırın cürufunun ise çimento sektöründe kullanım imkanına sahip olmasından dolayı ilgili firma tarafından Bakanlığımıza yapılan başvurular sonucunda bu malzemeler ile ilgili olarak yine Bakanlığımız tarafından yan ürün onayı verilmiştir. Bakanlığımız tarafından gerçekleştirilen onay sürecinde malzemeler ile ilgili gerekli tüm analiz raporları ve teknik hususlar titizlikle değerlendirilmiştir. Bu bağlamda söz konusu yüksek fırın ve çelikhane cürufları işletmeye ait geçerli kapasite raporunda yan ürün olarak yer almaktadır.

Balık biyodeneyi (ZSF) analizi tehlikelilik analizi yaptırılması gereken bütün atık malzemeler için bakılan parametrelerden biri olup tehlikelilik raporlarında değerlendirme kriterlerinden biridir. Bakanlığımıza (Zonguldak Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü) iletilen söz konusu analiz raporlarında bu husus da göz önünde bulundurularak konuya ilişkin işlemler yürütülmektedir.

Kdz.Ereğli İlçesinde bulunan ve metal sektöründen kaynaklanan cürufun işlenmesi için faaliyet göstermek isteyen işletmeler tarafından Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca Bakanlığımıza (Zonguldak Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü) çeşitli başvurular yapılmıştır. Söz konusu başvurular 2872 Sayılı Çevre Kanunu , bu kanuna istinaden çıkarılan Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği ve diğer ilgili mevzuatlar kapsamında ve ilgili kurumların görüş yazıları çerçevesinde incelenerek değerlendirilmektedir.

Demir-Çelik endüstrisinden kaynaklanan cüruf malzemeler ile ilgili olarak, Atık Yönetim Yönetmeliğinin atık tanımlamalarının ve sınıflandırılmasının yapıldığı Ek-4'ünde tehlikesiz atık olduğuna dair değerlendirme yapılmıştır.

Atıkların tehlikelilik özelliği, 02.04.2015 tarih ve 29314 sayılı Atık Yönetimi Yönetmeliği'nin EK-3/A "Tehlikeli Kabul Edilen Atıkların Özellikleri" ve EK-3/B "Tehlikeli Atık Eşik Konsantrasyonları" dikkate alınarak gerekli analiz ve değerlendirmeler yapılarak belirlenmektedir.

Bakanlığımızın atık yönetimi ile ilgili uygulamasının esası, Atık Yönetimi Yönetmeliği'nin "Genel ilkeler" başlıklı 5. Maddesinde yer almaktadır. Atıkların düzenli depolanması faaliyetleri mer'i ÇED Yönetmeliğinin Ek-1 Listesi "Tehlikeli ve özel işleme tabi atıkların geri kazanımı, bertarafı ve/veya düzenli depolama tesisleri" başlıklı 11. Maddesinin (c) bendi "Tehlikeli ve/veya özel işleme tabi atıkların düzenli depolama ile nihai bertarafının yapıldığı tesisler," ile "Tehlikesiz atık geri kazanım, bertaraf ve/veya düzenli depolama tesisleri (Hafriyat toprağı hariç olmak üzere)" başlıklı 12. Maddesinin (a) bendi "Tehlikesiz atıkların ve/veya belediye atıklarının düzenli depolama ile nihai bertarafının yapıldığı tesisler," kapsamında yer almakta olup, bu tür tesislerde yapılacak olan depolama faaliyetlerinde 26.03.2010 tarih ve 27533 sayılı Resmî Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren "Atıkların Düzenli Depolanmasına Dair Yönetmelik" kriterlerinin de sağlanması gerekmektedir.

Bakanlığımız Avrupa Birliğine uyum süreci içinde Avrupa Çevre Mevzuatının ulusal mevzuatımıza aktarılmasına yönelik çalışmalar kapsamında, Avrupa Birliğinin “Atık Üzerine 2006/12/EEC sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konseyi Direktifi” ile “Atık Listesinin Oluşturulmasına Dair 2000/532/EC sayılı Komisyon Kararı” Ülkemizin AB müktesebatının üstlenilmesine dair Ulusal Program’da “öncelikle uyumlaştırılması gereken direktifler” bölümünde yer almaktadır. Bu doğrultuda 02.04.2015 ve 29314 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Atık Yönetimi Yönetmeliği (AYY) ile söz konusu topluluk mevzuatının ulusal mevzuatımıza aktarılması sağlanmıştır.

02/04/2015 tarihli ve 29314 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Atık Yönetimi Yönetmeliği’nin Tanımlar başlıklı 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (kk) bendinde “Tehlikesiz atık: Ek-4 atık listesinde yıldız (*) işareti bulunmayan atıkları” ifade etmekte olup Atık Yönetimi Yönetmeliği Ek-4 Atık Listesi’nde altı haneli atık kodunun yanında yıldız (*) işareti bulunmayan atıklar doğrudan tehlikesiz atık olarak değerlendirilmektedir.

Atık Yönetimi Yönetmeliği’nin "Atık listesinde atık kodunun belirlenmesi" başlıklı 12 inci maddesine göre, atık kodları Yönetmeliğin Ek-1’inde yer alan atık kodu belirleme hiyerarşisine ve atık kodu açıklamalarına uygun olarak belirlenmektedir. Söz konusu tesisin faaliyet alanı dikkate alınarak; oluşan cürufun 10 (Isıl İşlemlerden Kaynaklanan Atıklar) ana başlığı altında yer alan 10 01 (Enerji Santrallerinden ve Diğer Yakma Tesislerinden Kaynaklanan Atıklar) alt başlığı altında yer alan 10 01 01 (Dip külü, cüruf ve kazan tozu) atık kodu ile yönetilmesi uygun görülmektedir. 10 01 01 kodlu atığın ek-4 atık listesinde yanında yıldız (*) işareti bulunmadığından tehlikesiz atık olarak kabul edilmektedir.